

Сидорчук Орестлава Григорівна,

доктор економічних наук, професор, Навчально-науковий інститут адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка», кафедра публічного управління та публічної служби, Львівська обл., смт. Брюховичі, вул. Сухомлинського, 16, e-mail: orystlava.H.sydorchuk@lpnu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-7078-1557>

Sydorchuk Orystlava Grygorivna,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Institute of Public Administration, Governance and Professional Development of Lviv Polytechnic National University, Department of Public Administration and Public Service, Lviv region, Bryukhovychi, str. Sukhomlynskoho, 16, e-mail: orystlava.H.sydorchuk@lpnu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-7078-1557>

Хомяк Сергій Петрович,

магістр державного управління, e-mail: Homukk4@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0004-4498-1872>

Khomiuk Serhii Petrovych,

Master of Public Administration, e-mail: Homukk4@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0004-4498-1872>

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Анотація. *Мета роботи* полягає у дослідженні особливостей забезпечення економічної безпеки України в сучасних умовах з позиції антикорупційного аспекту та обґрунтування основних заходів державної антикорупційної політики України. Відповідно до цієї мети результатом дослідження є пропозиції щодо реалізації державної політики, які стосуються подолання корупції та забезпечення належного рівня економічної безпеки в країні. **Методологія.** Використано загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання (зокрема, аналіз та синтез – при дослідженні поняття «корупція»; метод системного підходу – для аналізу теоретичних засад дослідження особливостей забезпечення економічної безпеки в сучасних умовах з позиції антикорупційного аспекту). Також використано емпіричні методи – порівняння (аналіз та порівняння Індексу сприйняття корупції в зарубіжних країнах та в Україні), спостереження (досліджено діяльність суб'єктів, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії корупції в Україні). **Наукова новизна** проведеного в статті дослідження полягає в обґрунтуванні пропозицій щодо забезпечення належного рівня економічної безпеки на основі реалізації антикорупційних заходів державної політики, які вирізняються тим, що в їх основі лежить аналіз показників Індексу сприйняття корупції в Україні та в зарубіжних країнах та їх порівняння. Це дало змогу визначити значну загрозу економічній безпеці України з позиції високого рівня даного показника та потребу обґрунтування заходів щодо її усунення. **Висновки.** Для подолання корупції та забезпечення належного рівня економічної безпеки в країні необхідно здійснити комплекс дій та заходів. Зокрема – здійснити регламентацію процедур, спрямованих на запобігання корупційним проявам працівників органів публічної влади; забезпечити ефективне застосування відповідальності до винних за вчинення корупційних

дій; розмежувати повноваження органів, які здійснюють антикорупційну діяльність; забезпечити відсутність імунітету від корупційних дій для посадовців, включаючи керівників найвищих рангів; розробити концептуальні засади антикорупційної політики у всіх сферах життєдіяльності суспільства; активізувати громадськість до протидії корупційним діям; створити та забезпечити постійний моніторинг системи органів, яка веде протидію корупції; забезпечити невідворотність відповідальності за корупційні діяння.

Ключові слова: економічна безпека; корупція; антикорупційна політика; органи публічної влади; держава.

PROBLEMS OF ENSURING ECONOMIC SECURITY IN UKRAINE: THE ANTI-CORRUPTION ASPECT

Abstract. *The object* of the article is to study the peculiarities of ensuring the economic security of Ukraine in modern conditions from the point of view of anti-corruption and to substantiate the main measures of the state anti-corruption policy of Ukraine. In accordance with this goal, the result of the research is proposals for the implementation of state policy, which are related to overcoming corruption and ensuring the appropriate level of economic security in the country. *Methodology.* General scientific and special methods of scientific knowledge were used (in particular, analysis and synthesis - in the study of the concept of 'corruption'; the method of the systemic approach - for the analysis of the theoretical foundations of the study of the features of ensuring economic security in modern conditions from the standpoint of the anti-corruption aspect). Empirical methods were also used - comparison (analysis and comparison of the Corruption Perception Index in foreign countries and in Ukraine), observation (the activity of entities that ensure the implementation of state policy in the field of prevention and countering corruption in Ukraine was studied). *The scientific novelty* of the research carried out in the article consists in substantiating proposals for ensuring an appropriate level of economic security based on the implementation of anti-corruption measures of state policy, which are distinguished by the fact that they are based on the analysis of indicators of the Index of Corruption Perception in Ukraine and in foreign countries and their comparison. This made it possible to determine a significant threat to the economic security of Ukraine from the position of a high level of this indicator and the need to justify measures to eliminate it. *Conclusions.* To overcome corruption and ensure the proper level of economic security in Ukraine, it is necessary to implement a set of actions and measures, in particular - to implement the regulation of procedures aimed at preventing corruption by employees of public authorities; to ensure effective application of responsibility to those guilty of corruption; demarcate the powers of bodies that carry out anti-corruption activities; to ensure the absence of immunity from corrupt practices for officials, including top-ranking managers; to develop conceptual principles of anti-corruption policy in all spheres of society's life; to activate the public to oppose corrupt practices; create and ensure constant monitoring of the system of bodies that combats corruption; to ensure the inevitability of responsibility for corrupt acts.

Key words: economic security; corruption; anti-corruption policy; public authorities; state.

1. Вступ

Постановка проблеми. Корупція завжди була і є надзвичайно негативним явищем для будь-якого цивілізованого суспільства. Присутність корупційних зловживань зводить нанівець усі позитивні досягнення політичного, економічного та соціального життя країни, характеризує державу як небажаного партнера на міжнародній арені та нівелює її розвиток в цілому. Тому корупційні тенденції є прямою загрозою економічній безпеці держави, оскільки вони сприяють тінізації економічних операцій, переведенню їх на некомерційну основу та активізації злочинного людського

чинника, що нівелює позитивні надбання економічного зростання.

Запобігання та протидія корупції є важливим завданням державної політики в сучасних умовах. Виклики, які постійно постають перед українським суспільством, спричиняють все нові та нові загрози економічній безпеці країни. Руйнування міжгосподарських зв'язків між господарюючими суб'єктами, створення нових проблем для функціонування фінансової системи, стримування економічного розвитку в державі - ці та багато інших питань потребують особливої уваги з боку органів влади, покликаних реалізовувати державну антикорупційну політику.

Відповідно до цього, на даному етапі перед державною політикою стоять принципово нові завдання, які повинні враховувати сучасні реалії, помилки минулого та результативний досвід розвинених країн у боротьбі з корупцією задля забезпечення належного рівня економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблематики корупційних проявів та реалізації антикорупційної політики займається низка вчених. Зокрема, варто згадати Р. Бикова (Биков, 2021) та П. Гамана (Гаман, 2018), які у своїх статтях піднімають питання державної антикорупційної політики, здійснюваної в Україні, а також Т. Гжибовську (Гжибовська, 2019), яка аналізує антикорупційну політику в країнах Східної Європи та обґрунтовує пропозиції щодо впровадження позитивного європейського досвіду в Україні. Такі дослідники як Н. Гришина та К. Ростовська (Гришина, Ростовська, 2023) розглядають взаємодію суб'єктів державної антикорупційної політики з громадськістю щодо її формування і реалізації, а Ю. Зарембський (Зарембський, 2019) визначає антикорупційну політику держави з позиції адміністративно-правового аспекту. Загальні засади корупції як явища та антикорупційної політики аналізуються в публікаціях А. Новака (Новак, 2018) та В. Ноніка (Нонік, 2018).

Взаємозв'язок антикорупційних дій із забезпеченням економічної безпеки в державі простежується в працях таких науковців як А. Гріненко (Гріненко, 2018) та Г. Самійленко (Самійленко, 2019; Самійленко, 2021). Проте проблема забезпечення належного рівня економічної безпеки з позиції антикорупційної політики все ще потребує глибоких наукових досліджень, зважаючи на гостру потребу для сучасного суспільства.

Метою даної статті є дослідження особливостей державної антикорупційної політики в контексті проблем забезпечення економічної безпеки України, визначенні заходів протидії корупції.

Методи дослідження (дослідницькі інструменти). Методологічною основою для написання статті стали загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Зокрема, використано такі загальнонаукові методи дослідження як аналіз та синтез – при дослідженні поняття «корупція»; метод системного підходу – для аналізу теоретичних засад дослідження особливостей забезпечення економічної безпеки в сучасних умовах з позиції антикорупційного аспекту. Також в ході дослідження використано

емпіричні методи – порівняння (проаналізований показник Індексу сприйняття корупції в зарубіжних країнах та в Україні та здійснено порівняння цих даних), спостереження (досліджено діяльність суб'єктів, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії корупції в Україні).

2. Ситуація із корупцією в Україні в контексті світових рейтингів.

Корупція впевнено увійшла в усі сфери життєдіяльності українського суспільства і є прямою загрозою для економічної безпеки країни. Слід відмітити, що Україна не є єдиною державою, яка має справу з ганебними проявами корупційних діянь – це явище так чи інакше спостерігається практично у всіх країнах світу і відрізняється лише показниками корупційних проявів у тих чи інших сферах життєдіяльності.

Міжнародна організація з вивчення прозорості (Transparency International) кожного року проводить аналіз рівня корупції, враховуючи показник світового Індексу сприйняття корупції (CPI – Corruption Perception Index). Сам Індекс сприйняття корупції було введено у 1995 році і він став провідним продуктом аналізу Transparency International, висвітлюючи світові показники корупційної діяльності в межах державного сектору.

Зокрема, Індексом щороку пропонується висновок щодо відносного корупційного рівня стосовно рейтингу всіх світових країн. У 2012 році Transparency International було переглянуто методики, які застосовуються для того, щоби створити Індекс і порівняти бали, що є виразником щорічних результатів.

Загалом, CPI спирається на дані анкетувань та оцінок експертів для визначення корупційного рівня в державній системі 180 держав та територій, яким виставляють бал від 0, що свідчить про сильну корумпованість, до 100, що говорить про повну її відсутність. Відповідно до зазначених показників з року в рік лідирують такі країни як Данія, Нова Зеландія, Фінляндія, Сінгапур та Швеція, які серед 180 країн світу засвідчують найнижчі рівні корупції. В той же час перше місце за рівнем корупції з року в рік посідає Сомалі, будучи країною із найбільшим індексом корупції у світі (Індекс сприйняття корупції 10 балів), хоча у 2021 році на цьому місці її замінив Південний Судан із Індексом сприйняття корупції 11 балів.

Щодо України, то протягом останніх чотирьох років цей показник коливався в межах 30 балів. Приблизно такі ж самі значення цього показника мали такі країни як африканські

країни Ліберія, Малаві та Малі. Загалом, динаміку індексу сприйняття корупції в Україні протягом 2017–2021 рр. представлено в табл. 1.

Дані табл. 1 свідчать про значний рівень корупції в Україні та про її непривабливу ситуацію порівняно з іншими країнами світу, зважаючи на місце української держави в загальносвітовому рейтингу протягом останніх років. Так, протягом 2017-2021 рр. Індекс сприйняття корупції української держави коливався від 30 до 32, а сама Україна перебувала на 130 місці в загальносвітовому рейтингу серед 180 країн у 2017 році, на 120 місці – у 2018 році, на 126 місці – у 2019 році, на 117 місці – у 2020 році та на 122 місці – у 2021 році. Отже, бачимо, що позиції України в рейтингу протягом останніх п'яти років є практично незмінними, і взагалі – ці тенденції не є новими і спостерігаються в Україні не лише зараз, але й за увесь її існування як незалежної держави.

З метою порівняння показника Індексу сприйняття корупції та місця України в загально-

носвітовому рейтингу серед 180 країн у 2021 році скористаємося даними табл. 2.

Аналіз даних табл. 2 свідчить про те, що найменш корумпованими країнами у світі у 2021 році стали Данія, Фінляндія, Нова Зеландія, Індекс сприйняття корупції у яких дорівнює 88 і які перебувають на першому місці в загальносвітовому рейтингу серед 180 країн. До країн, які перебувають в десятці тих, у яких рівень корупції є найменшим у світі, належать Норвегія, Сінгапур, Швеція, Швейцарія, Нідерланди, Люксембург та Німеччина.

Україна, перебуваючи у цьому рейтингу на 122 місці, знаходиться в «товаристві» таких країн як Алжир, Замбія, Єгипет, Непал, Філіппіни, які стоять на 177 місці в рейтингу, а також Габону, Мексики, Нігеру, Папуа Нова Гвінея, що перебувають на 124 позиції в зазначеному рейтингу. На останньому 180-му місці рейтингу знаходиться африканська країна Південний Судан, Індекс сприйняття корупції якої дорівнює 11.

Отже, наведені порівняльні дані засвідчують невисокі позиції української держави у загально-

Таблиця 1

Динаміка зміни Індексу сприйняття корупції в Україні (2017–2021 рр.)

Показники	Роки				
	2017	2018	2019	2020	2021
Місце в загальносвітовому рейтингу серед 180 країн	130	120	126	117	122
Індекс сприйняття корупції	30	32	30	33	32

Джерело: складено авторами за Transparency International, 2021

Таблиця 2

Місце України в загальносвітовому рейтингу корупції серед 180 країн світу, 2021 рік

Країни	Індекс сприйняття корупції	Місце в загальносвітовому рейтингу серед 180 країн
Данія, Фінляндія, Нова Зеландія	88	1
Норвегія, Сінгапур, Швеція	5	4
Швейцарія	84	7
Нідерланди	82	8
Люксембург	81	9
Німеччина	80	10
Франція	71	22
США	67	27
Італія, Польща	56	42
Китай, Румунія	45	66
Аргентина, Бразилія, Індонезія, Сербія, Туреччина	38	96
Алжир, Замбія, Єгипет, Непал, Філіппіни	33	117
Україна	32	122
Габон, Мексика, Нігер, Папуа Нова Гвінея	31	124
Південний Судан	11	180

Джерело: складено авторами за Transparency International, 2021

світових показниках Індексу сприйняття корупції, що є однозначно негативним явищем, адже Україна стоїть на одному рівні з представниками африканських країн – країн третього світу, для яких характерним є значне зuboжінням населення та надто низькі показники соціально-економічного розвитку. Відповідно, рівень корупції є тим індикатором, який вирізняє високорозвинене суспільство від того, у якому існують негативні тенденції занепаду та деградації, і характеризує значну загрозу для економічної безпеки держави. Тому Україні, особливо в світлі євроінтеграційних орієнтирів, необхідно створювати умови для ефективної протидії корупції, особливо в економічній сфері.

3. Система протидії корупції в Україні: суб'єкти та ключові завдання.

В Україні функціонує достатньо розвинена інституціональна система, що спрямована на протидію злочинним діям та реалізацію дер-

жавної антикорупційної політики. Зокрема, до них слід віднести:

- консультативно-дорадчий орган при Президенті України – Національна рада з питань антикорупційної політики;
- Вищий антикорупційний суд (ВАС);
- Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК);
- Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП);
- Національне антикорупційне бюро України (НАБУ);
- Державне бюро розслідувань (ДБР).

Загалом, можна зазначити, що Україна має чітко сформовану систему державно-владних структур, громадських об'єднань та інших установ і організацій, які покликані боротися з корупційними проявами в українському суспільстві.

Суб'єкти протидії корупції можна розподілити таким чином, як це зображено на рис. 1.

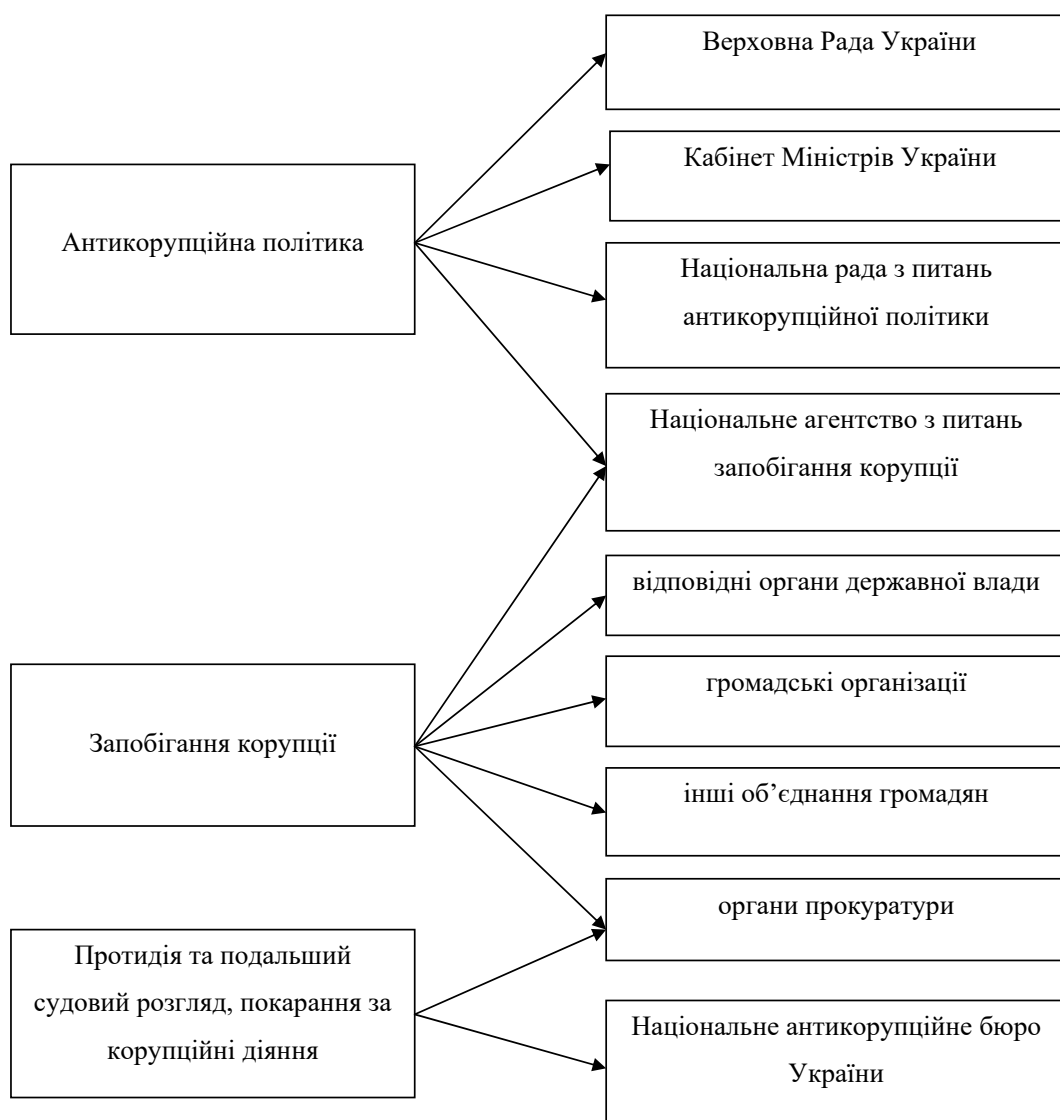

Рис. 1. Суб'єкти, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії корупції в Україні

Джерело: розроблено Хомюк С.П.

Отже, в Україні створено достатньо потужну інституційну базу для боротьби з корупцією, проте безпосереднього впливу на стан економічної безпеки в країні не спостерігається.

Як свідчить міжнародний досвід, ефективна антикорупційна політика як засіб забезпечення економічної безпеки повинна базуватися на єдиних підходах відповідно до чіткої та тісної співпраці між державними органами, громадськими та міжнародними організаціями. На наш погляд, корупційні показники можна знизити лише за рахунок реалізації наступних завдань:

- запровадження комплексу заходів державного регулювання для боротьби з економічними зловживаннями;

- формування в суспільстві свідомості антикорупційного мислення;

- підвищення рівня поінформованості населення про корупційні дії в органах влади (висвітлення цієї тематики в ЗМІ, мас-медіа);

- організація ефективної взаємодії з підрозділами, відомствами, установами, які здійснюють боротьбу з корупцією в економічній сфері;

- моніторинг результативності заходів, спрямованих на попередження та усунення наслідків здійснення корупційних дій в економічній сфері;

- застосування ефективних інструментів відшкодування шкоди, що виникла внаслідок корупційних дій;

- розробка та реалізація комплексу інформаційних та профілактичних заходів, спрямованих на усунення передумов, які сприяють втягванню персоналу у протиправну діяльність, порушенням антикорупційного законодавства та іншим правопорушенням;

- чітке дотримання нормативно-правових приписів щодо відповідальності посадових осіб за скоєння корупційних зловживань в економічній сфері;

- запровадження механізмів, які створюватимуть перешкоди для здійснення корупційних дій публічними особами, введення жорстких санкцій;

- попередження та профілактика корупційних зловживань в економічній сфері.

Слід зазначити, що процес формування державної політики у сфері запобігання та протидії корупції в контексті забезпечення належного рівня економічної безпеки в країні потребує довгострокової стратегії, тактики та конкретних заходів антикорупційної діяльності в системі публічного управління. Щодо стратегії державної антикорупційної політики в економічній сфері, то вона повинна бути спрямована

на протидію корупції на всіх рівнях управління шляхом:

- зниження рівня корупції в Україні та усунення причин і умов, що її обумовлюють;

- забезпечення європейських соціальних стандартів і добробуту населення;

- створення умов для розвитку економіки, додержання прав і свобод людини і громадянина;

- підвищення прозорості діяльності державних органів;

- проведення громадського опитування та обговорення перед їх прийняттям;

- відкритості та гласності під час прийняття рішень та оприлюднення їх у засобах масової інформації (Новак, 2018).

Оскільки протидія корупції є довгостроковим процесом, спрямованим на зменшення її проявів протягом тривалого періоду часу, то дії з попередження корупції й боротьби з нею необхідно доповнювати заходами щодо виховання населення в дусі нетерпимості до корупції, а також заходами, спрямованими на одержання підтримки громадян у проведеній органами публічної влади антикорупційній кампанії (Новак, 2018).

Така стратегія має включати позиції щодо подолання та попередження корупції, а саме:

- регламентація процедур, спрямованих на запобігання корупційним проявам працівників митних органів у процесі виконання ними своїх службових обов'язків;

- чітка фіксація осіб, відповідальних за корупційні дії, у сферах, де існує високий ризик таких зловживань;

- ефективне застосування відповідальності до винних за вчинення корупційних дій та комплексна реалізація заходів, спрямована на боротьбу з корупцією;

- дотримання працівниками митних органів відповідних етичних норм, які повинні гармоніювати з антикорупційною діяльністю;

- розробка та впровадження в практику функціонування митних органів методичних рекомендацій, які стосуються їх працівників і спрямовані на розв'язання конфліктних ситуацій, пов'язаних із корупційними діями.

Також стосовно осіб, які претендують на службу в органах влади, покликаних реалізувати державну антикорупційну політику, то за їх письмовою згодою повинна проводитися спеціальна перевірка. Особи повинні подавати за місцем майбутньої служби декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру та зобов'язані повідомити керів-

ництву органу чи підрозділу, на посаду в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі чи підрозділі близьких їм осіб. На службу в органах влади не може бути прийнята особа, яка має непогашену або не зняту судимість за вчинення злочину, крім реабілітованої, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення. Вирішення проблем юридичної відповідальності кадрів і в законодавстві, і в практичному плані має бути пов'язане з вирішенням завдань боротьби з коруп-

цією. Заходи з боротьби з корупцією необхідно розглядати як невід'ємну складову розвитку правового забезпечення органів влади.

Отже, забезпечення ефективності державної антикорупційної політики в економічній сфері потребує здійснення наступних заходів, які представлені на рис. 2.

Загалом, реалізація антикорупційних заходів в державі дасть змогу підвищити рівень економічної безпеки та результативність роботи державних антикорупційних органів, покращить довіру до них з боку населення.

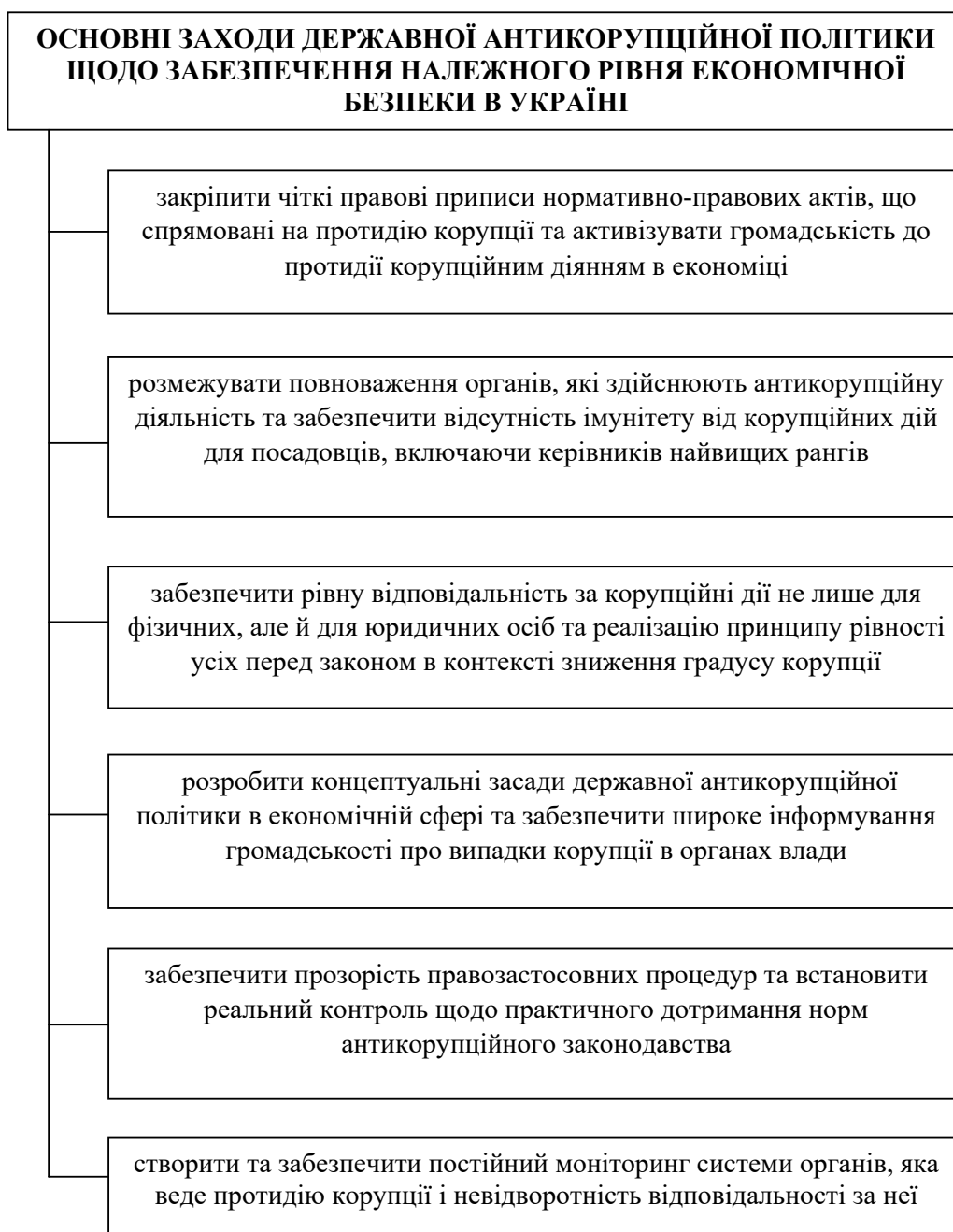

Рис. 2. Основні заходи державної антикорупційної політики України у напрямі забезпечення економічної безпеки

Джерело: розроблено авторами

4. Висновки.

Отже, проведене дослідження показало, що Україна займає невисокі позиції у загальносвітових показниках Індексу сприйняття корупції, що є однозначно негативним явищем. Вона стоїть на одному рівні з країнами третього світу, для яких характерним є значне зубожіння населення та надто низькі показники соціально-економічного розвитку. Відповідно, рівень корупції є тим індикатором, який вирізняє високорозвинене суспільство від того, у якому існують негативні тенденції занепаду та деградації, і характеризує значну загрозу для економічної безпеки держави. Тому Україні у напрямі прогресивного розвитку необхідно звернути особливу увагу на боротьбу з ганебним явищем корупції.

Для протидії корупції та забезпечення належного рівня економічної безпеки в Україні необхідно здійснити регламентацію процедур, спрямованих на запобігання корупційним проявам працівників органів публічної влади у процесі виконання ними своїх службових обов'язків; чітка фіксація осіб, відповідальних за корупційні дії в економічній сфері та тих сферах, де існує високий ризик таких зловживань; ефективне застосування відповідальності до винних за вчинення корупційних дій та комплексна реалізація заходів, спрямована на боротьбу з економічною корупцією; дотримання працівниками органів публічної влади відповідних етичних норм, які повинні гармоніювати з антикорупційною діяльністю; розробка та впровадження в практику функціонування органів влади методичних рекомендацій, які стосуються їх працівників і спрямовані на розв'язання конфліктних ситуацій, пов'язаних із корупційними діями. Також потрібно розмежувати повноваження органів, які здійснюють антикорупційну діяльність; забезпечити відсутність імунітету від корупційних дій для посадовців, включаючи керівників найвищих рангів; забезпечити реалізацію принципу рівності усіх перед законом в контексті зниження градусу корупції та рівну відповідальність за корупційні дії не лише для фізичних, але й для юридичних осіб; розробити концептуальні засади антикорупційної політики в економічній сфері життєдіяльності суспільства; залучати ресурси громадськості, ЗМІ для протидії корупційним діянням в економічній сфері; забезпечити інформування громадськості про випадки корупції в органах влади та прозорість правозастосовних процедур; встановити реальний контроль щодо практичного дотримання норм антикорупційного законодавства; створити та забезпечити постійний моніторинг

системи органів, яка веде протидію корупції; забезпечити невідворотність відповідальності за корупційні діяння. Впровадження цих заходів буде дієвим лише в комплексі та в поєднанні їх із активними заходами державної політики у всіх сферах, націлених на підвищення рівня економічної безпеки.

Перспективою подальших наукових досліджень має стати дослідження та аналіз діяльності органів публічної влади, покликаних забезпечувати державну антикорупційну політику у напрямі забезпечення економічної безпеки в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: _____

1. Биков Р.Ю. (2021). Державна антикорупційна політика України: стан, проблеми та перспективи законодавчого вдосконалення. Наукові перспективи. № 1(7). 2021. С. 21–32 [https://doi.org/10.32689/2708-7530-2021-1\(7\)-21-33](https://doi.org/10.32689/2708-7530-2021-1(7)-21-33)
2. Гаман П.І. (2018). Антикорупційна державна політика: проблеми та перспективи розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. № 10. 2018. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2018_10_3 (дата звернення 17.03.2023)
3. Гжибовська Т.С. (2018). Антикорупційна політика в країнах Східної Європи: досвід для України. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. 2019. Вип. 25. С. 84–94.
4. Грінченко А.Ю. (2018). Корупція – основна загроза економічної безпеки України при вступі до Європейського Союзу. Інтелект XXI. № 1. 2018. С. 49–53. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2018/2018_1/10.pdf. (дата звернення 19.03.2023)
5. Гришина Н., Ростовська К. (2023). Взаємодія суб'єктів державної антикорупційної політики з громадськістю щодо її формування і реалізації. Scientific Collection «InterConf+», № 30(143), 2023. С. 283–294. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2023.031>
6. Зарембський Ю.В. (2019). Антикорупційна політика держави: адміністративно-правовий аспект. Актуальні проблеми правознавства. 2019. Вип. 4. С. 276–281.
7. Новак А. М. (2018) Феномен корупції в системі публічного управління: сучасний зміст та методологічні засади дослідження. Публічне адміністрування: теорія та практика, 2018. Вип. 1(19). С. 1–12.
8. Нонік В.В. (2018). Антикорупційна політика: проблеми реалізації в українських реаліях. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2018. Вип. 2. С. 47–57.
9. Самійленко Г. (2021) Забезпечення економічної безпеки країни на основі реалізації світових антикорупційних моделей та детермінант їх функціонування. Проблеми і перспективи еко-

номіки та управління. № 3(27). 2021. С. 37–44. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3\(27\)-37-45](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3(27)-37-45)

10. Самійленко Г. М. (2019). Теоретичні засади дослідження сутності корупції, її проявів та наслідків в сучасних умовах. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. № 4. т. 3. 2019. С. 230–235. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/vknu-es-2019-n4-t3-272.pdf>. (дата звернення 19.03.2023)
11. Transparency International (2021). Corruption perceptions index 2021. In Transparency International – the global coalition against corruption. URL: <https://transparency.org/cpi2020> (дата звернення 21.03.2023)

REFERENCES:

1. Bykov R.Yu. (2021) Derzavna antykoryuptsiyna polityka Ukrainy: stan, problemy ta perspektyvy zakonodavchogo vdoskonalennya [State anti-corruption policy of Ukraine: state, problems and prospects for legislative improvement]. *Naukovi perspektyvy – Scientific perspectives* №1(7) 2021. С. 21–32 [https://doi.org/10.32689/2708-7530-2021-1\(7\)-21-33](https://doi.org/10.32689/2708-7530-2021-1(7)-21-33) [in Ukrainian]
2. Haman P.I. (2018). Antykoryuptsiina derzhavna polityka: problemy ta perspektyvy rozvytku [Anticorruption state policy: problems and prospects of development]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2018_10_3 [in Ukrainian].
3. Hzybovska, T.S. (2019). Antykoryuptsiina polityka v krainakh Skhidnoi Yevropy: dosvid dlia Ukrainy [Anticorruption policy in the countries of Eastern Europe: experience for Ukraine]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Istorii. Politologii* – *Visnyk of Mariupol State University. Series: History. Politology*, 25, 84–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ip_2019_25_11 [in Ukrainian].
4. Hrinenko A. Iu. (2018). Koruptsiia – osnovna zahroza ekonomichnoi bezpeky Ukrainy pry vstupi do Yevropeiskoho Soiuzu [Corruption is a major threat to Ukraine's economic security when it joins the European Union]. *Intelekt XXI – Intelligence XXI*, (1), 49–53. http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2018/2018_1/10.pdf. [in Ukrainian]
5. Gryshyna N., Rostovska K. (2023). Vzayemodiya subyektiv derzavnnoi antykoryuptsiynoi polityky z gromadskisty schodo yiyi formuvannya I realizatsiyi [Interaction of subjects of the state anti-corruption policy with the public regarding its formation and implementation]. *Scientific Collection «InterConf+»*, (30(143)), 283–294. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2023.031> [in Ukrainian]
6. Zaremskyi Yu.V. (2019). Antykoryuptsiina polityka derzhavy: administratyvno-pravovyi aspekt [Anticorruption policy of the state: administrative and legal aspect]. *Aktualni problemy pravoznavstva – Actual problems of jurisprudence*, 4, 276–281. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_4_50 [in Ukrainian].
7. Novak A.M. (2018). Fenomen koruptsiyi v sysyemi publichnogo upravlinnya: suchasnyy zmist ta metodologichni zasady doslidzennya [The phenomenon of corruption in the public administration system: modern content and methodological principles of research]. *Publichne administruvannya: teoriya ta praktyka – Public administration: theory and practice*. 2018, вип. 1(19). С. 1–12 [in Ukrainian]
8. Nonik V.V. (2018). Antykoryuptsiina polityka: problemy realizatsii v ukrainskykh realiakh [Anticorruption policy: problems of realization in Ukrainian realities]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Seriya: Derzhavne upravlinnia – Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine. Series: Public Administration*, 2, 47–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2018_2_9 [in Ukrainian].
9. Samiilenko H.M. (2021). Zabezpechennya ekonomichnoi bezpeky krayiny na osnovi realizatsiyi svitovykh antykoryuptsiynykh modeley ta determinant yih funktsionuvannya [Ensuring the country's economic security based on the implementation of global anti-corruption models and determinants of their functioning]. *Problemy I perspektyvy ekonomiky ta upravlinnya - Problems and prospects of economics and management*. 3(27). 37–44 DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3\(27\)-37-45](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3(27)-37-45) [in Ukrainian]
10. Samiilenko H.M. (2019). Teoretychni zasady doslidzhenia sutnosti koruptsii, yii proiaviv ta naslidkiv v suchasnykh umovakh. [Theoretical bases of research of essence of corruption, its displays and consequences in modern conditions]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic science*, 3(4), 230–235. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/vknu-es-2019-n4-t3-272.pdf>. [in Ukrainian]
11. Transparency International (2021). Corruption perceptions index 2021. In Transparency International – the global coalition against corruption. URL: <https://transparency.org/cpi2020> [in English]